

МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ПОШУК

УДК 7.021.32-071.1

Світлана **Лупій**

кандидат мистецтвознавства,
професор кафедри історії і теорії
мистецтва Львівської національної
академії мистецтв

Живописні образи Володимира Овраха

© Лупій С., 2017

<http://doi.org/10.5281/zenodo.1170618>

Анотація. Стаття присвячена заслуженому художникові України, який живе і працює у Вінниці, Володимиру Овраху. Вищу мистецьку освіту В.Оврах отримав у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва, навчаючись на відділі художньої кераміки. Митець працює в галузі монументально-декоративного мистецтва, декоративної станкової кераміки для інтер'єру. У статті розглядається ще одна грань мистецького хисту В.Овраха – живопис кінця ХХ – початку ХХІ ст. Аналізуються особливості творчої манери, тематичне розмаїття його живописних творів. 2017 р. митець став переможцем конкурсу Всеукраїнського мистецького пленеру «Кращий художник».

Ключові слова: заслужений художник України, живопис, «alla prima», колорит, пленер, мастихін.

У м.Вінниця 10-17 серпня 2017 р. відбувся I Всеукраїнський мистецький пленер «Кращий художник». Для участі в проєкті журі відібрало 12 живописців, які впродовж тижня малювали міські пейзажі столиці краю – визначні історичні місця, об'єкти культурної спадщини. Одним з учасників пленеру був член Вінницької організації Національної Спільки художників України, заслужений художник України Володимир Оврах. Він і став переможцем конкурсу й отримав почесне звання «Кращий художник» [1, с.6].

Мистецьку освіту В.Оврах отримав у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (тепер Львівська національна академія мистецтва), де навчався на відділі художньої кераміки у 1972–1977 рр.

Оглядаючи зроблене за роки активної творчої праці художника, можна окреслити галузі, у яких яскраво проявилось його мистецьке обдарування: архітектурно-декоративні панно, монументальна скульптура, декоративна кераміка для інтер'єру. Ще одну грань мистецького хисту В. Овраха розкривають його живописні твори. У живописі переважає пейзаж, але є картини, у яких складно визначити жанрову основу.

Поринувши в магію фарб, художник найменше дбає про жанр майбутнього твору: його вабить колір, експресія його сполучень, захоплює динаміка мазка. Його живописні твори приваблюють декоративністю, поетичною наповненістю і багатозначністю зображеного, вишуканою грою форми й змісту, багатоплановістю втілення художнього образу. Колористична композиція картин В. Овраха складається з трьох основних кольорів – червоного, синього, жовтого, але варіюючи їхню інтенсивність, світлову насиченість, він досягає вишуканої гармонійної поліфонії тепло-холодних співвідношень тонів.

Володимир Оврах малює краєвиди Поділля, тих місць, де він часто буває на пленерах, живописні береги Південного Бугу, чорноморські пляжі Санжейки, вулиці й закопелки старої, зворушливо провінційної Вінниці. «У традиційних проектах студій оголеної натури «Художник і модель», що проходять у Вінниці щорічно, вишуканою родзинкою є граційні «ню» Овраха» [2, с. 5].

Та є твори, у яких звучать інші ноти, які складаються в мелодії далекої минувшини й доносять до нас її таємничі образи. У цих творах В. Овраха є багато спільного з його камерною декоративною керамікою, виконаною переважно в шамоті. І в кераміці, і в живописних композиціях відчутне його захоплення давниною, українською архаїкою. Художник дивним чином поєднує уявне й реальне, а часовий вимір тут – на тисячоліття. Майже в один час створені керамічні композиції «Даная» (2006), «Священна епоха рідної культури» (2006), декоративне панно «Зодчий» (1989) і живописні полотна «Трипільська Венера» (2005), «Берегиня» (2006), «Пращури» (1986) «Чумацький шлях» (2006). Або забуте живими кладовище з похиленими, врослими в землю плитами («Єврейський цвинтар», 2000 р.), надщерблені часом горщики («Кераміка з сухим зіллям», 2003 р.), колеса чумацьких возів у холодній космічній круговерті («Чумацький шлях», 2006 р.), могутні замкові

стіни з контрфорсами як згадка про героїчну давнину («Замок. Меджибіж», 2006 р.), Поетизація Часу, осмисленого у змістовому контексті творів, його відчуття й переживання, втілені в художніх образах, є чи не найяскравішою ознакою живописних творів митця. Чумацький шлях, стіни Меджибізької твердині, сухе зілля з маковою коробочкою на засохлому стебельці, порепані горщики, вирвані з потоку Часу в просторі картини, в образній єдності всіх її компонентів набувають значення мовчазних символів вічності. У його «Пращурах» архаїка проростає в сьогодення образами кам'яних ідолів, які нічого не забувають, не замовчують, не спотворюють і несуть з покоління в покоління історичну пам'ять про нашу минувшину.

І в камерній кераміці, і в живописі В. Овраха знаковим є образ Жінки, який в українському мистецтві користується особливою пошаною і любов'ю, і ще з архаїчної давнини несе в собі глибинне, сакральне значення. Образ Жінки в українській культурі полісемантичний – це матір, берегиня, заступниця роду, жіночий початок... У такій іпостасі постає жінка в картинах «Трипільська Венера», «Берегиня». Уособлення дівочої чистоти втілює «Подольська», чиє ніжне обличчя ледь проступає ніби через золотаву завісу часу [3].

Інші відчуття, асоціації викликають пейзажні твори В. Овраха: вони камерні, настроєві («Степ», 2001 р., «Вітряний день», 2005 р., «Санжейський маяк», 2005 р., «Гнила зима» 2006 р., «Взимку», 2008 р.). Написані з натури, на пленері, ці краєвиди передають чарівність живописних мотивів подільських рівнин. Його пейзажі реалістичні, проте в них відсутній буквалізм, описовість. Художник створює образ природи так, як відчуває її серцем, бачить через призму своїх живописних уподобань. Він прагне передати власні емоційні імпульси, що народжуються в процесі спостереження за природою і втілює її багатомірність у соковитих кольорових акордах.

Декоративне відчуття кольору дозволяє художникові виявити на полотні його найтонші нюанси; саме завдяки цим якостям йому вдається передати мінливі відтінки настрою природи. Своєрідною є і живописна техніка художника. Він любить працювати мастихіном, ліпить форму пастозними, динамічними мазками, які у живописних творах митця є самостійним засобом художньої виразності. Мазки утворюють на поверхні полотна легкий

рельєф, що створює враження мерехтливої вібрації кольорових плям. Вкраплюючи в кольорові акорди удари білого, він підсилює поліфонічне звучання твору («Степ», 2001 р., «Осінь левада», 2005 р., «Гнила зима», 2006 р., «Пейзаж», 2007 р., «Пейзаж», 2007 р., «Колядники», 2007 р., «Під Сокільцем», 2007 р.).

Твори останніх років «Зелена левада», «Квіти», «Бабине літо», «Осінні осокори», «Гарбуз» – це живописні імпровізації. Формальний пошук здійснюється в цих творах у власному просторі картини не за принципом правдоподібності, пошуків тривимірності, а самою лише гармонією кольорів.

У творчому доробку В.Овраха є низка живописних робіт, присвячених міському пейзажу. Ця тема в його картинах знайшла своєрідне втілення. Краєвиди міста, а це, зрозуміло, Вінниця, не підлягають визначенню як урбаністичні: у них ми не побачимо бетону, скла, металу та інших ознак сучасної архітектури. Вінницькі пейзажі В.Овраха сповнені сонця, у них відчутне живе дихання старого міста з його церквами й дзвіницями із золотими банями, будиночками з похилими антенами, з його особливими ритмами, що збереглися від минулих часів. Саме таку тему художник обрав для картин, представлених на Всеукраїнському мистецькому пленері 2017 р. «Міський пейзаж», «Стара Вінниця», «Храм над Бугом», «Вінницькі мури» – у його творах звучать ностальгійні нотки, захоплення давниною, нехай і не такою віддаленою. І це не тому, що митець не любить сучасне: В.Оврах прагне зберегти у своїх картинах давнє обличчя рідного міста, щоби пам'ять про нього не пішла в небуття. Картини пронизані відчуттям тонкої поезії, тиші й спокою, зачаровують гармонією колористичної гами. Пейзажі намальовані «alla prima», у один прийом, без попередніх начерків, що надає зображеному на картині природності, відчуття безпосередності побаченого.

В.Оврах є постійним учасником виставок в Україні та за кордоном, він брав участь у арт-проекті «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». Його твори придбало Міністерство культури України, а також зберігаються у художніх музеях Києва, Вінниці, Переяслав-Хмельницького, у приватних збірках. Художник є учасником живописно-графічних пленерів, організованих Спілкою художників, у керамічних симпозіумах України та за її межами. Твори митця експонувались у Пари-

жі на міжнародній виставці «Сучасне декоративне мистецтво України», присвяченій 50-річчю членства України в ЮНЕСКО.

У ХХІ ст. В.Оврах вступив творчо зрілим митцем, але своїх пошуків і експериментів не припиняє: він щодня у майстерні за скульптурним станком, мольбертом і всі свої буденні турботи залишає за стінами робітні. Можливо тому, що інакше він просто не може, а мабуть і тому, що усвідомлений пошук нових шляхів і є ознакою творчої зрілості митця.

Володимир Оврах не покладається лише на натхнення: мистецький твір народжується у постійній праці, у тому, що прийнято називати «муками творчості».

1. Перший Всеукраїнський мистецький пленер «Кращий художник»: серпень, 2017 [каталог]. – Вінниця, 2017. – 36 с.
2. Жерунова Т. Володимир Оврах / Т. Жерунова // Художники України. – 2006. – № 38 (66). – 22 с.
3. Лупій С. Володимир Оврах: візія прекрасного / С. Лупій // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2007. – Вип. 18. – С. 246-258.

ANNOTATION

Svitlana Lupii. Picturesque images of Volodymyr Ovrakh. The article is devoted to the Honored Artist of Ukraine Volodymyr Ovrakh, who lives and works in Vinnitsa. V.Ovrakh graduated from Department of Art Ceramics of the Lviv State Institute of Applied and Decorative Arts. The artist works in the field of monumental and decorative art, decorative easel pottery for the interior. In the article one more facet of V.Ovrakha's artistic talent is considered – painting of the end of the XX – beginning of the XXI century. The peculiarities of creative manners, the thematic variety of his paintings are analyzed. In 2017 the artist became the winner of the contest «The Best Artist» at the All-Ukrainian Art Plenary.

Keywords: Honored Artist of Ukraine, painting, "alla prima", coloring, plein air, mastichin.

АННОТАЦИЯ

Светлана Лупий. Живописные образы Владимира Овраха. Статья посвящена заслуженному художнику Украины, который живет и работает в Виннице, Владимиру Оврах. Высшее художественное обра-

зованим В.Оврах отримав у Львівському державному інституті прикладного і декоративного мистецтва, участь у відділенні художньої кераміки. Художник працює в області монументально-декоративного мистецтва, декоративної станкової кераміки інтер'єру. У статті розглядається ще одна грань художнього таланту В.Оврах – живопис кінця ХХ – початку ХХІ ст. Аналізуються особливості творчої манери, тематичне різноманітність його живописних творів. У 2017 році художник став переможцем конкурсу Всеукраїнського художнього пленэру «Найкращий художник».

Ключові слова: заслужений художник України, живопис, «alla prima», колорит, пленэр, мастихин.

1. Кераміка із сухим зіллям, 2000, п.о.;

2. Трипільська венера, 2005, п.о.;

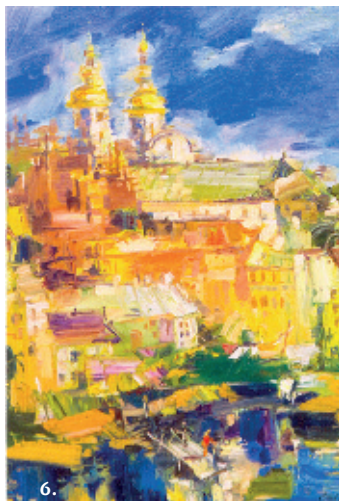
3. Берегиня, 2006, п.о.;

4. Стара вінниця, 2017, п.о.;

5. Церква-усипальниця Пірогова, 2017, п.о.;

6. Собор над Бугом, 2017, п.о.;